

külső világgal és belső eredetű szükségleteivel szemben s az ezen állás-foglalásból eredő, dinamikai kiegyenlítődések adják az érdeklődést. Függvénye ez tehát a külvilág ingerhatásainak és a belső adottságok reakcióképességének. Az érdeklődés fennforgására, erejére és tartósságára önszántóságából és perszeverálásából következtethetünk. Ez utóbbinak van egy értékes formája, mely az érdekesebb tartalmaknak erősebb érzelmi tónusok folytán beálló hosszabb dominálását biztosítja, és egy értéktelenebb, amidőn a tudattartalom azért tapad meg, mert nincs versenytársa, mely felváltaná. Az utóbbi forma a kisebb értékű egyéneknél, fejlődésükben fennakadt csökevényes típusúaknál szokott mutatkozni. Első megjelenésében az érdeklődés ösztön-, illetve reflexszerű mozgásban nyilvánul meg. Később hol inkább az ingerfelvételhez társuló tárgyi mozzanaton akad fenn (passzív érdeklődés), hol pedig inkább — ennek mielőbbi figyelembe vételével — a kivételre helyezi a súlyt (aktív érdeklődés). A kettő között áll központi tényezőként az «én» érzelmi reakciója, ez őrzi meg mindvégig a folyamat friss lendületét. Így érthető meg, hogy a külső ingerek pillanatnyi fontossága a fejlődés folyamán fogyó jelleget mutat, hogy a tehetséges emberek érdeklődése mindig magán hordja a gyermeki jelleg őszinte, mélyre menő közvetlen örömet s hogy az akaratlagos figyelem, mint a tudatos érdeklődés egyik velejárója, akkor kezdődik a gyermeknél, amikor természetes aktivitását alárendelve, mozdulatlanul, passzív módon is tud figyelni.

Legérdekesebb és legértékesebb e műben tán az, amit ismertetni szinte lehetetlen, vagyis amit Nemesné mint anyaggyűjtést a gyermek tartalmas kérdéseinek korából közöl. E gyűjtemény, melynek élvezetességét a közbeszótt tudományos tárgyalás, rendszerezés és táblázatokba foglalás nem csorbítja, az emberi elme fejlődése iránt érdeklődő minden pedagógusra, pszichológusra, orvosra egyaránt gazdag kincsébánya lesz. A *Révész Margit* által a sexuális érdeklődésre gyűjtött anyagból közölt próbák tán túlelaprózottaknak, nem egy esetben pszichopathiás egyedre vonatkozóknak látszanak. Igaz, hogy e téren úgy az anyaggyűjtés, mint a közlés felette kényes feladat. A sexuális fejlődésnek a legtöbb normális egyénben is megvan a maga szemétdombja és mindig kérdéses marad, mennyire kívánatos annak a felkavarása, részletes, bár tudományos színezetű taglalása. Másrészt bizonyos, hogy úgy a nevelő, mint az orvos tökéletlenül teljesíti feladatát, ha a problémát kényessége folytán egyszerűen nemlétezőnek nyilvánítja és agyonhallgatja. A szerzők ezen agyonhallgatási módszertől láthatólag igyekeztek ugyanoly távol maradni, mint a *Freud*-iskola agyontárgyalási rendszerétől, ami ugyan tán a sexuális érdeklődésről egybegyűjtött anyagjuk tökéletességének rovására ment, de amit egyelőre kisebb veszteségnek tartunk, mint az ellenkezőjét. Az a szenttelen nyugalom, mellyel Révész Margit a problémát az orvospedagógiai és biológiai nézőpont magaslátáról tárgyalja, szennytelenül hagyja úgy az író, mint az olvasót. *Ranschburg Pál.*

Magyary Zoltán: A vallás- és közoktatásügyi központi igazgatás 1867 előtti történetének vázlata. Bpest, 1922. Lampel. 8° 16 lap. 70 K.

Néhány adatot közöl ez a kis füzet a magyar vallás- és közoktatásügyi minisztérium történetéből: rövid utalások alakjában összeállítja az 1848 előtti központi igazgatás szervezetét, közli az 1848: III. t.-c.-kel létesített minisztérium munkakörének felsorolását, Eötvösnek az ural-

codóhoz intézett felterjesztését a minisztérium főbb tisztviselőinek kinevezése tárgyában, ismerteti az ügyosztályokat, a számvevőség keletkezését, a minisztérium vezetésében történt változásokat s az 1848-ra és az 1849-re készült költségvetéseket, utolsó részében az abszolutizmus idejének, majd a helytartótanács működésének érintése után teljességében közli Eötvösnek a minisztériumot 1867-ben újjászervező rendeletét. Az Országos Levéltár és a vall.- és közokt. min. elnöki irattára szolgáltatja az itt közölt, eddig így nyilvánosság elé nem került adatokat. — A szerző már a vall.- és közokt. miniszterek és államtitkárok névsorát is közölte a Néptanítók Lapjában, ahol e füzet tartalma is megjelent volt; kívánatos, hogy munkásságát folytassa. Sok tanulsággal járna, ha a minisztérium szervezésének sokszoros változtatását, valamint a költségvetéseket rendszeres feldolgozásban magunk előtt láthatnók. Legtöbb hasznot ebből a minisztérium mindenkori vezetői meríthetnék, de jelentékeny nyereség lenne ez a feldolgozás a művelődéstörténet szempontjából is, különösen akkor, ha nemcsak a szervezet alakulását mutatná be, hanem az egyes ügykörök személyzetét is feltüntetné s ha a költségvetés különböző fejezeteit összehasonlítaná. Kitűnő segítség lenne ez a köznevelés belső történetének megírásához. Egyáltalában itt az ideje, hogy nemcsak közoktatásunk, hanem a legtágabban értett köznevelésünk 1848 óta végbement alakulását részletesen felderítsük.

i. s.

Az olvasás és írás tanítása az I. osztályban. Írta Sárközy Istvánné Bleszkányi Irén. szófvárosi tanítónő. Budapest, 1922. Ára 20 K.

A *Paedagogiai füzetek* 3. számában a fenti címmel hasznos utasításokat ad a szerző a fonemimikai eljárással tanító tanítók részére. Munkája tulajdonképen a T. Czukrasz Róza-fele eljárás útmutató részletezése. A munka három részből áll. Az első részben *Az olvasás és írás tanítása az I. osztályban* címmel általánosságban foglalkozik a fonemimikai tanítási eljárással (módszernek nem lehet nevezni), kimutatván azokat az előnyöket, melyek az írva-olvasás módszerével szemben értékessé teszik. A második részben *Az olvasás és írás anyagának felbontása a formális fokozatok szerint* címmel foglalkozik a fonemimikai előgyakorlatokkal, a nyomtatott kisbetűk ismertetésével s olvastatásával, az írott és nyomtatott kisbetűkkel, a nagybetűkkel, végre az értelmes olvasással és írással. A harmadik részben ezekhez tanítási vázlatokat ad.

Éz ismertetés keretében nem óhajtok a fonemimikai eljárás előnyeivel foglalkozni, de nem mehetek el a kérdés mellett anélkül, hogy rá ne mutassak az eljárásnak azon legnagyobb előnyére, amelyre sokan nem gondolnak azok közül, kik az eljárást már régóta használják s előnyeit élvezik. A fonemimikai eljárás tulajdonképen végső eredményében nem egyéb, mint az *írás és olvasás tanításának kettéválasztása*. A gyermekét az I. osztályban olvasni és írni kell megtanítani. Úgy az olvasás, mint az írás tanításának megvan a maga menete s e két menet annyira különbözik egymástól, hogy tekintettel az olvasóképeség elsajátításának nehézségeire, az olvasás tanítása az írástól, legalább kezdetben, mindaddig elválasztandó, míg a gyermek az olvasásban, tehát a betűk felismerésében, a hangok kimondásában és összefűzésében némi gyakorlatot nem szerzett. A szerző munkájában tagadhatatlanul sok hasznos utasítást ad tanítóársainak, mindamelllett fogyatékoságai vannak.